

Vårrustning

Är båten välunderhållen innebär den årliga vårrustningen bara att man behöver slipa ner och ersätta det yttersta lagret färg eller fernissa varje år. Det är ungefär lika mycket arbete som med en plastbåt. Men en träbåt har mindre tolerans för att man fuskar lite något år. Slarvar man med den årliga behandlingen är risken stor att ytan bryts ner och krackelerar på grund av ultraviolett strålning. I värsta fall börjar den flagna och då måste man slipa djupare nästa år och lägga på fernissa eller färg i flera lager för att få ytan fin igen.

Det finns flera anledningar till varför man ytbehandlar. Den primära är att trä är ett organiskt material som måste skyddas från vatteninträngning för att inte ta skada och ruttna. Man ytbehandlar också för att skydda båten från solens ultraviolettera strålar som bryter ner fernissan och bleker träet. Men självklart ytbehandlar man med färg och fernissa även av rent estetiska skäl. I princip skulle det gå lika bra att skydda ytan med tjära, men tjärat trä är inte lika vackert som fernissad mahogny eller vitmålade skrovsidor som glittrar i vattenlinjen.

Om man väljer att måla eller fernissa är mycket en smaksak – för träet är det likvärdigt. Fernissa är helt enkelt en färglös lackfärg. Men om båtens trä är fläckigt eller om tidens tand har satt sina spår i det väljer man kanske att måla, ofta med vit färg som reflekterar ljus och värme och gör att skrovet inte torkar ut lika snabbt som om det vore mörkt. Målar man skrovet vitt ser båten dessutom slankare ut än om den är fernissad.

Varje år bör du lägga på ett eller två lager ny fernissa men först måste du matta ner den gamla ytan, dels för att fernissan ska fästa bättre, dels för att inte bygga upp en alltför tjock yta. Helst ska bara det yttersta eller de två yttersta lagren ersättas. Använd ett relativt fint sandpapper (grovlek 240–320) och slipa lätt på alla fernissade och målade ytor. Slipa ner ytan tills blänket försvinner. Det går oftast bra att använda slipmaskin, men man måste alltid slipa lite för hand för att komma åt överallt.

När du är nöjd med slipningen måste du se till att få ytan helt dammfri innan du börjar fernissa. Små dammkorn av gammal fernissa eller färg kommer att synas tydligt. Använd enkomponentsfer-

nissa – det är bara modernare träbåtar i kompositmaterial som klarar av tvåkomponentsfernissa. Äldre båtar rör sig så mycket att hårdlacken eller tvåkomponentsfernissan krackelerar.

För den årliga vårrustningen behövs som tidigare nämnts bara ett eller gärna två lager fernissa, men på ytor som du råkat eller kanske tvingats slipa helt trärena bör du lägga på minst sju till åtta lager, gärna ännu fler. Följ tillverkarens instruktioner noga. Tyvärr finns det inga genvägar, det tar tid att fernissa och det måste göras noga för att resultatet ska bli bra. Försök att hålla dig till samma fabrikat och typ som tidigare år. Då vet du hur fernissan fungerar, hur snabbt den torkar och att vidhäftningen blir bra. Dra aldrig av penseln mot kanten på fernissaburken, det kan bildas luftbubblor som förstör ytan.

Det räcker inte med en bra fernissa, du måste också kosta på dig en bra pensel. Välj en pensel avsedd för lackfärg och gärna med naturhår. Köper du billiga penslar kommer du att ångra dig när de börjar släppa hår som fastnar i fernissan. Har man investerat i bra penslar är man mer rädd om dem. Låt dem hänga, inte stå, i lösningsmedel mellan målningssomgångarna och tvätta ur dem med tvålsvatten mellan säsongerna. Använd inte lacknafta som lösningsmedel, terpentin fungerar bättre, och använd aldrig penseln till något annat än fernissa. En riktigt bra pensel blir bara bättre med tiden och kan bli din bästa vän när det gäller att få en blank yta på båten.

